

Bilingual display

<p>Summary Parties Grounds Operative part</p>	
<p>BG CS DA DE EL EN ES ET FI FR HU IT LT LV MT NL PL PT RO SK SL SV</p>	<p>BG CS DA DE EL EN ES ET FI FR HU IT LT LV MT NL PL PT RO SK SL SV</p>
<p>en</p>	<p>sv</p>
<p>Summary</p> <p>1. The provisions of point 10(l) of Annex II to Directive 85/337 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, as amended by Directive 2003/35, must be interpreted as meaning that they cover all groundwater abstraction and artificial groundwater recharge schemes not included in Annex I to that directive, irrespective of their purpose, which means that they also cover schemes which do not involve the subsequent use of that groundwater.</p> <p>Therefore a project concerning abstraction of water leaking into a tunnel which houses electric cables and its recharging into the ground or rock in order to compensate for any reduction in the amount of groundwater, and the construction and maintenance of facilities for the abstraction and recharging, are covered by point 10(l) in Annex II to Council Directive 85/337 irrespective of the ultimate destination of the groundwater and, in particular, of whether or not it is put to a subsequent use.</p> <p>(see paras 30-31, operative part 1)</p> <p>2. Members of the public concerned within the meaning of Articles 1(2) and 10a of Directive 85/337 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, as amended by Directive 2003/35, must be able to have access to a review procedure to challenge the decision by which a body attached to a court of law of a Member State has given a ruling on a request for development consent, regardless of the role they might have played in the examination of that request by taking part in the procedure before that body and by expressing their views.</p> <p>First, the right of access to a review procedure within the meaning of Article 10a of Directive 85/337 does not depend on whether the authority which adopted the decision or act at issue is an administrative body or a court of law. Second, participation in an environmental decision-making procedure on the conditions laid down in Articles 2(2) and 6(4) of that directive is separate and has a different purpose from a legal review, for the latter may, where appropriate, be directed at a decision</p>	<p>1. Bestämmelserna i punkt 10 l i bilaga II till direktiv 85/337 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess lydelse enligt direktiv 2003/35, ska tolkas så, att de avser alla system för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning som inte omfattas av bilaga I till nämnda direktiv, oberoende av deras ändamål. Detta innebär att bestämmelserna även omfattar system som inte medför att vattnet i fråga används.</p> <p>Ett projekt som avser bortledande av inläckande grundvatten från en kraftledningstunnel och infiltration av vatten i jord eller berg för att kompensera för eventuell grundvattensänkning, samt utförande och bibehållande av anläggningar för bortledandet och infiltrationen, omfattas således av punkt 10 l i bilaga II till direktiv 85/337, oberoende av för vilken slutanvändning grundvattnet är avsett och, i synnerhet, oberoende av huruvida vattnet är föremål för någon senare användning.</p> <p>(se punkterna 30 och 31, samt punkt 1 i domslutet)</p> <p>2. Medlemmar av den berörda allmänheten, i den mening som avses i artiklarna 1.2 och 10a i direktiv 85/337 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess lydelse enligt direktiv 2003/35, ska ha rätt att föra talan mot beslut genom vilka en instans, som ingår i en medlemsstats domstolsväsende, har tagit ställning till en ansökan om tillstånd för ett projekt, oberoende av vilken roll de, genom att delta i förfarandet i nämnda instans och yttra sig där, kan ha haft vid handläggningen av nämnda ansökan.</p> <p>För det första gäller nämligen rätten till rättslig prövning enligt artikel 10a i direktiv 85/337 oberoende av om det är en förvaltningsmyndighet eller en domstol som har utfärdat det beslut eller den rättsakt som är omtvistad. För det andra skiljer sig deltagandet i beslutsprocesser på miljöområdet enligt villkoren i artikel 2.2 och 6.4 i direktiv 85/337 från, och har ett annat syfte än, talan i domstol, vilken i förekommande fall kan föras mot ett beslut som antagits i en sådan process. Talerätten</p>

adopted at the end of that procedure. Therefore, participation in the decision-making procedure has no effect on the conditions for access to the review procedure.

(see paras 38-39, operative part 2)

3. Article 10a of Directive 85/337 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, as amended by Directive 2003/35, precludes a provision of national law which reserves the right to bring an appeal against a decision on projects which fall within the scope of that directive solely to environmental protection associations which have at least 2 000 members.

While it is true that that article, by its reference to Article 1(2) of the directive, leaves to national legislatures the task of determining the conditions which may be required in order for a non-governmental organisation which promotes environmental protection to have a right of appeal, the national rules must not pose the risk of rendering meaningless the Community provisions which provide that parties who have a sufficient interest to challenge a project and those whose rights it impairs, which include environmental protection associations, are to be entitled to bring actions before the competent courts.

(see paras 45, 52, operative part 3)

påverkas således inte av ett sådant deltagande.

(se punkterna 38 och 39, samt punkt 2 i domslutet)

3. Artikel 10a i direktiv 85/337 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess lydelse enligt direktiv 2003/35, ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning genom vilken rätten till rättslig prövning av ett beslut angående en verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för nämnda direktiv förbehålls miljöskyddsföreningar som har minst 2 000 medlemmar.

Artikeln överlåter visserligen, genom hänvisningen till artikel 1.2 i direktiv 85/337, till de nationella lagstiftarna att fastställa eventuella krav som ska vara uppfyllda för att en icke-statlig miljöorganisation ska anses ha talerätt. De nationella bestämmelserna får inte innebära en risk för att de gemenskapsrättsliga bestämmelserna – innebärande en rätt för personer som har ett tillräckligt intresse av att ifrågasätta ett projekt, eller vars rättigheter kränks av projektet, däribland miljöskyddsföreningar, att föra talan i behörig rättsinstans – förlorar all ändamålsenlig verkan.

(se punkterna 45 och 52, samt punkt 3 i domslutet)

Parties

In Case C-263/08,

REFERENCE for a preliminary ruling under Article 234 EC from the Högsta domstolen (Sweden), made by decision of 29 May 2008, received at the Court on 19 June 2008, in the proceedings

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening

v

Stockholms kommun genom dess marknämnd,

THE COURT (Second Chamber),

composed of J.-C. Bonichot (Rapporteur), President of the Fourth Chamber, acting as President of the Second Chamber, C. Toader, C.W.A. Timmermans, K. Schiemann and L. Bay Larsen, Judges, Advocate General: E. Sharpston,

Registrar: C. Strömholm, Administrator,

having regard to the written procedure and further to the hearing on 7 May 2009,

after considering the observations submitted on behalf of:

- Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, by P. Schönning and G. Högberg Björck, jur kand,
- the Swedish Government, by A. Falk, K. Petkovska,

I mål C-263/08,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, framställd av Högsta domstolen (Sverige) genom beslut av den 29 maj 2008, som inkom till domstolen den 19 juni 2008, i målet

Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening

mot

Stockholms kommun genom dess marknämnd ,
meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av ordföranden på fjärde avdelningen J.-C. Bonichot (referent), tillförordnad ordförande på andra avdelningen, samt domarna C. Toader, C.W.A. Timmermans, K. Schiemann och L. Bay Larsen, generaladvokat: E. Sharpston,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 7 maj 2009,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening, genom

<p>C. Meyer–Seitz and S. Johannesson, acting as Agents, – the Commission of the European Communities, by J.-B. Laignelot and P. Dejmek, acting as Agents,</p> <p>after hearing the Opinion of the Advocate General at the sitting on 2 July 2009, gives the following</p> <p>Judgment</p>	<p>P Schönning och G. Högberg Björck, jur. kand., – Sveriges regering, genom A. Falk, K. Petkovska, C. Meyer-Seitz och S. Johannesson, samtliga i egenskap av ombud, – Europeiska gemenskapernas kommission, genom J.-B. Laignelot och P. Dejmek, båda i egenskap av ombud, och efter att den 2 juli 2009 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande, följande Dom</p>
---	--

<p>Grounds</p> <p>1. This reference for a preliminary ruling concerns the interpretation of provisions of Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment (OJ 1985 L 175, p. 40), as amended by Directive 2003/35/EC of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003 (OJ 1985 L 156, p. 17) ('Directive 85/337').</p> <p>2. The reference was made in the course of proceedings between the Djurgården–Lilla Värtans Miljöskyddsförening (the Djurgården-Lilla Värtans association for environmental protection) ('the Miljöskyddsförening') and Stockholms kommun genom dess marknämnd (Municipality of Stockholm).</p> <p>Legal background Community law Directive 2003/35</p> <p>3. Article 1 of Directive 2003/35 is worded as follows: 'The objective of this Directive is to contribute to the implementation of the obligations arising under the Århus Convention [on Access to Information, Public Participation in Decision-Making and Access to Justice in Environmental Matters, approved on behalf of the European Community by Council Decision 2005/370/EC of 17 February 2005 (OJ 2005 L 124, p. 1)], in particular by: (a) providing for public participation in respect of the drawing up of certain plans and programmes relating to the environment; (b) improving the public participation and providing for provisions on access to justice within Council Directives 85/337/EEC and 96/61/EC.'</p> <p>Directive 85/337</p> <p>4. Article 1(2) of Directive 85/337 provides: 'For the purposes of this Directive: ... "the public" means: one or more natural or legal persons and, in accordance with national legislation or practice, their associations, organisations or groups;</p>	<p>1. Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av bestämmelser i rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt (EGT L 175, s. 40; svensk specialutgåva, område 15, volym 6, s. 226), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/35/EG av den 26 maj 2003 (EUT L 156, s. 17) (nedan kallat direktiv 85/337).</p> <p>2. Begäran har framställts i ett mål mellan Djurgården-Lilla Värtans Miljöskyddsförening (nedan kallad miljöskyddsföreningen) och Stockholms kommun genom dess marknämnd (nedan kallad Stockholms kommun).</p> <p>Tillämpliga bestämmelser Gemenskapsrätten Direktiv 2003/35</p> <p>3. Artikel 1 i direktiv 2003/35 har följande lydelse: "Syftet med detta direktiv är att bidra till genomförande av förpliktelserna enligt Århuskonventionen [om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslut och rätt till överprövning i miljöfrågor, vilken har godkänts på Europeiska gemenskapens vägnar genom rådets beslut 2005/370/EG av den 17 februari 2005 (EUT L 124, s. 1)], särskilt genom att: a) föreskriva att allmänheten skall delta i utarbetandet av vissa planer och program på miljöområdet, b) förbättra allmänhetens deltagande och fastställa bestämmelser om rätt till rättslig prövning inom ramen för rådets direktiv 85/337/EEG och 96/61/EG."</p> <p>Direktiv 85/337</p> <p>4. I artikel 1.2 i direktiv 85/337 föreskrivs följande: "I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelse som här anges: ... allmänheten : en eller flera fysiska eller juridiska personer och, i enlighet med nationell lagstiftning eller praxis, sammanslutningar, organisationer eller grupper av</p>
---	--

“the public concerned” means:

the public affected or likely to be affected by, or having an interest in, the environmental decision-making procedures referred to in Article 2(2); for the purposes of this definition, non-governmental organisations promoting environmental protection and meeting any requirements under national law shall be deemed to have an interest.’

5. Under Article 2 of Directive 85/337:

‘1. Member States shall adopt all measures necessary to ensure that, before consent is given, projects likely to have significant effects on the environment by virtue, inter alia, of their nature, size or location are made subject to a requirement for development consent and an assessment with regard to their effects. These projects are defined in Article 4.

2. The environmental impact assessment may be integrated into the existing procedures for consent to projects in the Member States, or, failing this, into other procedures or into procedures to be established to comply with the aims of this Directive.

...

3. Without prejudice to Article 7, Member States may, in exceptional cases, exempt a specific project in whole or in part from the provisions laid down in this Directive.

In this event, the Member States shall:

(a) consider whether another form of assessment would be appropriate;

(b) make available to the public concerned the information obtained under other forms of assessment referred to in point (a), the information relating to the exemption decision and the reasons for granting it.

...’

6. Article 4 of Directive 85/337 provides:

‘1. Subject to Article 2(3), projects listed in Annex I shall be made subject to an assessment in accordance with Articles 5 to 10.

2. Subject to Article 2(3), for projects listed in Annex II, the Member States shall determine through:

(a) a case-by-case examination,

or

(b) thresholds or criteria set by the Member State,

whether the project shall be made subject to an assessment in accordance with Articles 5 to 10.

Member States may decide to apply both procedures referred to in (a) and (b).

3. When a case-by-case examination is carried out or thresholds or criteria are set for the purpose of paragraph 2, the relevant selection criteria set out in Annex III shall be taken into account.

4. Member States shall ensure that the determination

dessa.

den berörda allmänheten :

den allmänhet som berörs eller kan antas bli berörd av, eller som har ett intresse av, de beslutsprocesser på miljöområdet som avses i artikel 2.2. Icke-statliga miljöskyddsorganisationer som uppfyller kraven i nationell lagstiftning skall enligt denna definition anses ha ett sådant intresse.”

5. Artikel 2 i direktiv 85/337 har följande lydelse:

“1. Medlemsstaterna skall vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att projekt som kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bland annat på grund av sin art, storlek eller lokalisering blir föremål för krav på tillstånd och en bedömning av deras påverkan innan tillstånd ges. Dessa projekt anges i artikel 4.

2. Bedömningen av miljöpåverkan kan integreras i det befintliga tillståndsförfarandet för projekt i medlemsstaterna eller, om detta inte är möjligt, i andra förfaranden eller i sådana förfaranden som tillskapas för att målsättningarna i detta direktiv skall uppfyllas.

...

3. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna i artikel 7 får medlemsstaterna i undantagsfall besluta att ett visst projekt helt eller delvis skall undantas från föreskrifterna i detta direktiv. Medlemsstaterna skall i så fall

a) undersöka om någon annan form av bedömning skulle vara lämplig,

b) se till att uppgifter som erhållits genom en sådan annan form av bedömning som avses i led a, uppgifter om beslutet om undantaget samt skälen för detta görs tillgängliga för den berörda allmänheten.

...”

6. I artikel 4 i direktiv 85/337 föreskrivs följande:

“1. Om inte annat följer av artikel 2.3 skall projekt som redovisas i bilaga I bli föremål för en bedömning i enlighet med artiklarna 5–10.

2. Om inte annat följer av artikel 2.3 skall medlemsstaterna när det gäller projekt som redovisas i bilaga II bestämma genom

a) granskning från fall till fall,

eller

b) gränsvärden eller kriterier som fastställs av medlemsstaten,

om projektet skall bli föremål för en bedömning i enlighet med artiklarna 5–10.

Medlemsstaterna får besluta att tillämpa förfarandena i både a och b.

3. Vid granskning från fall till fall eller fastställande av gränsvärden eller kriterier enligt punkt 2, skall de relevanta urvalskriterier som fastställs i bilaga III beaktas.

4. Medlemsstaterna skall säkerställa att de ansvariga

made by the competent authorities under paragraph 2 is made available to the public.'

7. Point 11 in Annex I to Directive 85/337 mentions '[g]roundwater abstraction or artificial groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres'.

8. Point 10 of Annex II to the directive, entitled 'Infrastructure projects', mentions in subparagraph (I) '[g]roundwater abstraction and artificial groundwater recharge schemes not included in Annex I'.

9. Article 6 of Directive 85/337 is worded as follows:
'...

2. The public shall be informed, whether by public notices or other appropriate means such as electronic media where available, of the following matters early in the environmental decision-making procedures referred to in Article 2(2) and, at the latest, as soon as information can reasonably be provided:

- (a) the request for development consent;
- (b) the fact that the project is subject to an environmental impact assessment procedure and, where relevant, the fact that Article 7 applies;
- (c) details of the competent authorities responsible for taking the decision, those from which relevant information can be obtained, those to which comments or questions can be submitted, and details of the time schedule for transmitting comments or questions;
- (d) the nature of possible decisions or, where there is one, the draft decision;
- (e) an indication of the availability of the information gathered pursuant to Article 5;
- (f) an indication of the times and places where and means by which the relevant information will be made available;
- (g) details of the arrangements for public participation made pursuant to paragraph 5 of this Article.

3. Member States shall ensure that, within reasonable time-frames, the following is made available to the public concerned:

- (a) any information gathered pursuant to Article 5;
- (b) in accordance with national legislation, the main reports and advice issued to the competent authority or authorities at the time when the public concerned is informed in accordance with paragraph 2 of this Article;
- (c) in accordance with the provisions of Directive 2003/4/EC of the European Parliament and of the Council of 28 January 2003 on public access to environmental information [OJ 2003 L 41, p. 26], information other than that referred to in paragraph 2 of this Article which is relevant for the decision in accordance with Article 8 and which only becomes available after the time the public concerned was

myndigheternas avgöranden enligt punkt 2 görs tillgängliga för allmänheten."

7. I punkt 11 i bilaga I till direktiv 85/337 anges "[s]ystem för uttag av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning, där den årligen uttagna eller tillförda vattenvolymen är lika med eller överstiger 10 miljoner kubikmeter".

8. I punkt 10 I, under rubriken "Infrastrukturprojekt", i bilaga II till nämnda direktiv nämns "[s]ystem för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning vilka inte omfattas av bilaga I".

9. Artikel 6 i direktiv 85/337 har följande lydelse:
"...

2. Allmänheten skall, genom offentliga meddelanden eller på annat lämpligt sätt, t.ex. med hjälp av elektroniska medier när sådana är tillgängliga, informeras om följande på ett tidigt stadium under de beslutsprocesser på miljöområdet som avses i artikel 2.2, och senast så snart som information rimligen kan ges:

- a) Ansökan om tillstånd.
- b) Uppgift om att projektet omfattas av en miljökonsekvensbedömning och, i förekommande fall, att artikel 7 är tillämplig.
- c) Uppgifter om vilka myndigheter som är behöriga att fatta beslut, från vilka relevant information kan erhållas, till vilka synpunkter eller frågor kan lämnas in samt om tidsfristerna för att överlämna synpunkter eller frågor.
- d) Vilka beslut som kan komma att fattas eller, i förekommande fall, utkastet till beslut.
- e) Uppgift om var den information som har samlats in i enlighet med artikel 5 finns tillgänglig.
- f) Uppgift om när och var samt på vilket sätt relevant information kommer att göras tillgänglig.

g) Närmare bestämmelser om allmänhetens deltagande i enlighet med punkt 5 i den här artikeln.

3. Medlemsstaterna skall inom rimliga tidsramar se till att den berörda allmänheten får tillgång till följande:

- a) All information som har samlats in i enlighet med artikel 5.
- b) I enlighet med den nationella lagstiftningen, de viktigaste rapporter och utlåtanden som har lämnats till den eller de behöriga myndigheterna vid den tidpunkt då den berörda allmänheten skall informeras i enlighet med punkt 2 i den här artikeln.
- c) I enlighet med bestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/4/EG av den 28 januari 2003 om allmänhetens tillgång till miljöinformation [(EUT L 41, s. 26)], annan information än den som avses i punkt 2 i den här artikeln, som är relevant för beslutet i enlighet med artikel 8 och som blir tillgänglig efter det att den berörda allmänheten har informerats i enlighet med punkt 2 i den här artikeln.

informed in accordance with paragraph 2 of this Article.

4. The public concerned shall be given early and effective opportunities to participate in the environmental decision-making procedures referred to in Article 2(2) and shall, for that purpose, be entitled to express comments and opinions when all options are open to the competent authority or authorities before the decision on the request for development consent is taken.

5. The detailed arrangements for informing the public (for example by bill posting within a certain radius or publication in local newspapers) and for consulting the public concerned (for example by written submissions or by way of a public inquiry) shall be determined by the Member States.

6. Reasonable time-frames for the different phases shall be provided, allowing sufficient time for informing the public and for the public concerned to prepare and participate effectively in environmental decision-making subject to the provisions of this Article.'

10. Article 10a of Directive 85/337 provides:

'Member States shall ensure that, in accordance with the relevant national legal system, members of the public concerned:

(a) having a sufficient interest, or alternatively,

(b) maintaining the impairment of a right, where administrative procedural law of a Member State requires this as a precondition,

have access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by law to challenge the substantive or procedural legality of decisions, acts or omissions subject to the public participation provisions of this Directive.

Member States shall determine at what stage the decisions, acts or omissions may be challenged.

What constitutes a sufficient interest and impairment of a right shall be determined by the Member States, consistently with the objective of giving the public concerned wide access to justice. To this end, the interest of any non-governmental organisation meeting the requirements referred to in Article 1(2), shall be deemed sufficient for the purpose of subparagraph (a) of this Article. Such organisations shall also be deemed to have rights capable of being impaired for the purpose of subparagraph (b) of this Article.

The provisions of this Article shall not exclude the possibility of a preliminary review procedure before an administrative authority and shall not affect the requirement of exhaustion of administrative review procedures prior to recourse to judicial review procedures, where such a requirement exists under national law.

Any such procedure shall be fair, equitable, timely and not prohibitively expensive.

In order to further the effectiveness of the provisions of

4. Den berörda allmänheten skall på ett tidigt stadium få reella möjligheter att delta i de beslutsprocesser på miljöområdet som avses i artikel 2.2 och skall för detta ändamål ha rätt att yttra sig när alla alternativ står öppna till den eller de behöriga myndigheterna innan beslut fattas om ansökan om tillstånd.

5. Närmare bestämmelser om information till allmänheten (till exempel genom affischering inom ett visst område eller offentliggörande i lokalpressen) och samråd med den berörda allmänheten (till exempel skriftligen eller genom offentlig utfrågning) skall fastställas av medlemsstaterna.

6. För de olika etapperna skall det fastställas rimliga tidsramar som ger tillräckligt med tid för att informera allmänheten och för den berörda allmänheten att förbereda sig och på ett effektivt sätt delta i beslutsprocessen på miljöområdet, i enlighet med bestämmelserna i denna artikel."

10. Artikel 10a i direktiv 85/337 har följande lydelse:

"Medlemsstaterna skall inom ramen för den relevanta nationella lagstiftningen se till att de medlemmar av den berörda allmänheten

a) som har ett tillräckligt intresse, eller

b) som hävdar att en rättighet kränks, när detta utgör en förutsättning enligt en medlemsstats förvaltningsprocessrättsliga lagstiftning,

har rätt att få den materiella eller formella giltigheten av ett beslut, en handling eller en underlåtenhet som omfattas av bestämmelserna om allmänhetens deltagande i detta direktiv prövad i domstol eller något annat oberoende och opartiskt organ som inrättats genom lag.

Medlemsstaterna skall fastställa i vilket skede beslut, handlingar eller underlåtenhet kan prövas.

Vad som utgör ett tillräckligt intresse och kränkning av en rättighet skall fastställas av medlemsstaterna, i enlighet med målet att ge den berörda allmänheten en omfattande rätt till rättslig prövning. För detta ändamål skall det intresse som en icke-statlig organisation som uppfyller kraven i artikel 1.2 har, anses tillräckligt i den mening som avses i led a i den här artikeln. Sådana organisationer skall också anses ha rättigheter som kan kränkas i den mening som avses i led b i den här artikeln.

Bestämmelserna i denna artikel skall inte utesluta möjligheten av ett preliminärt prövningsförfarande inför en förvaltningsmyndighet och skall inte påverka kravet att de administrativa prövningsförfarandena skall vara uttömda innan rättsliga prövningsförfaranden får användas, om detta krav finns enligt den nationella lagstiftningen.

Sådana förfaranden skall vara rättvisa, snabba och inte oöverkomligt kostsamma.

För att främja den faktiska tillämpningen av

this article, Member States shall ensure that practical information is made available to the public on access to administrative and judicial review procedures.’

National law

11. The drawing off of groundwater and supply of water to increase the amount of groundwater, and the construction of installations for that purpose, constitute water works requiring development consent under Paragraphs 2 and 9 of Chapter 11 of the Environment Act. At first instance, requests for development consent in this specific area are examined by Environmental Chambers in accordance with Paragraph 9(b) of that Act. The decisions of the Environmental Chambers may be appealed before the Environmental Appeal Chambers whose judgments may in turn be subject to appeal before the Högsta domstolen (Supreme Court), pursuant to Paragraphs 1 and 9 of Chapter 23 that act.

12. The provisions relating to environmental impact assessments appear in Chapter 6 of the Environment Act. They provide in particular that a party wishing to carry out works subject to development consent is to consult the länsstyrelsen (regional authority), the supervisory body, and individuals who may be assumed to be particularly affected. The regional authority is then required to take a position on whether the planned works are to be assumed to entail significant effects on the environment. If the regional authority decides that this is the case, works are to be assumed to entail such an effect, consultations are also to be held with other national authorities, municipalities, the public and organisations which may be assumed to be affected.

13. The right of appeal against judgments and decisions is governed by Paragraphs 12 and 13 of Chapter 16 of the Environment Act. The right of appeal for parties to an action and for certain organisations and authorities is covered in Paragraph 12 et seq. of Chapter 16. Paragraph 13 provides that a non-profit making association, on certain conditions set out in the provision, may appeal against judgments and decisions on development consent, approval and exemption under the Environment Act.

14. Paragraph 13 requires the association to fulfil three conditions, namely that the statutes of the association must state that its purpose is the protection of nature and the environment, the association must have been active in Sweden for at least three years and it must have at least 2 000 members.

The dispute in the main proceedings and the questions referred for a preliminary ruling

15. The Municipality of Stockholm concluded a contract with an electricity company for the construction of a tunnel approximately one kilometre in length through the hills between the areas of Hjorthagen and Fisksjöäng in North Djurgården in order to house electric cables replacing overground high tension cables.

16. The implementation of that project required, first,

bestämmelserna i denna artikel skall medlemsstaterna se till att praktisk information om rätten till rättslig prövning i domstol och i administrativ ordning görs tillgänglig för allmänheten.”

Den nationella lagstiftningen

11. I 11 kap. 2 och 9 §§ miljöbalken föreskrivs att bortledning av grundvatten och tillförsel av vatten för att öka grundvattenmängden samt utförande av anläggningar för detta utgör tillståndspliktig verksamhet. Ansökan om tillstånd prövas enligt 11 kap. 9 b § miljöbalken, i första instans, av miljödomstolen. I 23 kap. 1 och 9 §§ miljöbalken föreskrivs att miljödomstolens domar och beslut får överklagas hos Miljööverdomstolen, vars domar och beslut får överklagas hos Högsta domstolen.

12. Bestämmelserna om miljökonsekvensbeskrivningar återfinns i 6 kap. miljöbalken. Där föreskrivs bland annat att den som avser att bedriva en tillståndspliktig verksamhet ska samråda med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten och de enskilda som kan antas bli särskilt berörda. Länsstyrelsen har därvid att ta ställning till om en planerad verksamhet ska antas medföra en betydande miljöpåverkan. Om en verksamhet enligt länsstyrelsens beslut ska antas medföra en sådan påverkan, ska samråd ske även med övriga statliga myndigheter liksom med de kommuner, den allmänhet och de organisationer som kan antas bli berörda.

13. I 16 kap. 12 och 13 §§ miljöbalken regleras rätten att överklaga. Rätten för parter i ett mål och för vissa organisationer och myndigheter att överklaga behandlas i 12 § och följande paragrafer i nämnda kapitel 16. Enligt nämnda 13 § får en ideell förening på vissa i bestämmelsen angivna villkor överklaga domar och beslut om tillstånd, godkännande eller dispens enligt miljöbalken.

14. Föreningen ska enligt 16 kap. 13 § uppfylla tre villkor, nämligen att enligt sina stadgar ha till ändamål att tillvarata naturskydds- eller miljöskyddsintressen, ha bedrivit verksamhet i Sverige under minst tre år och ha minst 2 000 medlemmar.

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

15. Stockholms kommun ingick ett avtal med ett kraftbolag om att mellan områdena Hjorthagen och Fisksjöäng, belägna på norra Djurgården i Stockholm, anlägga en cirka en kilometer lång bergtunnel i syfte att byta ut högspänningsledning som hängde i luft mot ledningar i mark.

16. För att genomföra projektet var det nödvändigt att

the abstraction of groundwater leaking into the power cable tunnel and access tunnel and, second, the construction on certain sites in the area concerned of facilities designed to drain off water and recharge it into the ground or rock in order to counteract any reduction in the amount of groundwater.

17. By decision of 27 May 2004, the länsstyrelsen i Stockholms län (Stockholm Regional Authority), giving its decision after an examination under Chapter 6 of the Environment Act, concluded, on the basis of the environmental impact assessment carried out for that project, that the works concerned were likely to have significant effects on the environment particularly with respect to groundwater.

18. By judgment of 13 December 2006, the miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt (Environmental Chamber of the District Court of Stockholm) granted the Municipality of Stockholm development consent to carry out the works at issue, pursuant to Chapter 11 of the Environment Act.

19. The Miljöskyddsförening appealed against that decision before the Miljööverdomstolen of the Svea Hovrätt (Environmental Appeal Chamber of the Svea Court of Appeal), but that appeal was held to be inadmissible on the ground that the Miljöskyddsförening had not fulfilled the condition laid down in Paragraph 13 of Chapter 16 of the Environment Act that it must have at least 2 000 members to be entitled to appeal against judgments and decisions covered by that act.

20. The Miljöskyddsförening brought an appeal against that decision before the Högsta domstolen.

21. Before the Högsta domstolen, the question arose as to whether the project at issue fell within the scope of Directive 85/337 as a project included in Annex II, point 10(I) thereto, as that point might, in the Swedish version of the directive, be limited to the drawing off of groundwater for a profitable purpose. Furthermore, the question also arose as to the exact scope of the right of appeal provided for by the Aarhus Convention, and whether the conditions laid down by Swedish law from that point of view, were too restrictive.

22. Accordingly, the Högsta domstolen decided to stay the proceedings and to refer the following questions to the Court for a preliminary ruling:

“(1) Is point 10 of Annex II to Directive 85/337 to be interpreted as meaning that it encompasses water-related works which involve the drawing-off from a tunnel for power cables of groundwater leaking into it and infiltration (supply) of water into the ground or hill to compensate for any reduction in the groundwater, and the construction and maintenance of installations for the drawing-off and infiltration?

(2) If the answer to Question 1 is affirmative: Does the provision in Article 10a of Directive 85/337 – that under certain circumstances the public concerned is to have access to a review procedure before a court of law or another independent and impartial body established by

dels leda bort inläckande grundvatten från kraftledningstunneln och tillhörande tillfartstunnel, dels på vissa fastigheter i området utföra anläggningar för bortledning och för infiltration av vatten i jord eller berg för att kompensera för en eventuell grundvattensänkning.

17. I beslut av den 27 maj 2004 fann Länsstyrelsen i Stockholms län, vid en prövning enligt 6 kap. miljöbalken och på grundval av miljökonsekvensbeskrivningen av projektet, att den aktuella verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan, i synnerhet med avseende på grundvattnet.

18. I dom av den 13 december 2006 lämnade Miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt, med stöd av 11 kap. miljöbalken, Stockholms kommun tillstånd att genomföra arbetena i fråga.

19. Miljöskyddsföreningen överklagade nämnda dom hos Miljööverdomstolen vid Svea Hovrätt. Överklagandet avvisades emellertid med motiveringen att miljöskyddsföreningen inte uppfyllde kravet i 16 kap 13 § miljöbalken, att en förening måste ha minst 2 000 medlemmar för att få överklaga domar och beslut enligt miljöbalken.

20. Miljöskyddsföreningen överklagade avvisningsbeslutet hos Högsta domstolen.

21. Hos Högsta domstolen har fråga uppkommit huruvida det omtvistade projektet omfattas av direktiv 85/337, såsom projekt i den mening som avses i punkt 10 I i bilaga II. Denna punkt förefaller nämligen, i direktivets svenska språkversion, vara begränsad till system för utvinning av grundvatten i syfte att använda vattnet. Vidare har fråga uppkommit om den exakta omfattningen av den talerätt som föreskrivs i Århuskonventionen och huruvida de villkor som uppställs för talerätt i den svenska lagen är alltför restriktiva.

22. Högsta domstolen har därför beslutat att förklara målet vilande och ställa följande tolkningsfrågor till EG-domstolen:

”1) Skall [punkt 10 i bilaga II till direktiv 85/337] tolkas så, att däri innefattas vattenverksamhet som innebär bortledning av inläckande grundvatten från en kraftledningstunnel och infiltration (tillförsel) av vatten i jord eller berg för att kompensera för eventuell grundvattensänkning samt utförande och bibehållande av anläggningar för bortledandet och infiltrationen?

2) Om svaret på fråga 1 är ja: Innebär bestämmelsen i artikel 10a i [direktiv 85/337] – att den berörda allmänheten under vissa förutsättningar skall ha rätt att få den materiella eller formella giltigheten av ett beslut prövad i domstol, eller av något annat oberoende och

law to challenge the substantive or procedural legality of a decision – imply that there is also a requirement that the public concerned is to be entitled to challenge a decision of a court in planning consent proceedings in a case where the public concerned has had the opportunity of participating in the court's examination of the question of planning consent and of submitting its views to that court?

(3) If the answers to Questions 1 and 2 are affirmative: Are Articles 1(2), 6(4) and 10a of Directive 85/337 to be interpreted as meaning that different national requirements can be laid down with regard to the public concerned referred to in Articles 6(4) and 10a, with the result that small, locally established environmental protection associations have a right to participate in the decision-making procedures referred to in Article 6(4) in respect of projects which may have significant effects on the environment in the area where the association is active but do not have a right of appeal such as is referred to in Article 10a?

The questions referred for a preliminary ruling

The first question

23. By its first question, the referring court asks essentially whether a project of the type at issue in the main proceedings must be regarded as being covered by 'groundwater abstraction and artificial groundwater recharge schemes not included in Annex I' to Directive 85/337 mentioned in point 10(l) of Annex II to that directive.

24. According to the referring court, the Swedish version of point 10(l) of Annex II may cover just projects for abstracting groundwater with a view to the subsequent use of that water.

25. It is clear from settled case-law that the need for an application, and hence a uniform interpretation, of the provisions of Community law requires that, in cases of doubt, the text of a provision must not be considered in isolation in one of its versions, but, on the contrary, should be interpreted and applied in the light of the versions existing in the other official languages (Case C-174/05 Zuid-Hollandse Milieufederatie and Natuur en Milieu [2006] ECR I-2443, paragraph 20, and Case C-311/06 Consiglio Nazionale degli Ingegneri [2009] ECR I-0000, paragraph 53).

26. Furthermore, the need for such an interpretation requires that in the case of divergence between the various language versions the provision in question must be interpreted by reference to the purpose and general scheme of the rules of which it forms part (see, to that effect, Case C-449/93 Rockfon [1995] ECR I-4291, paragraph 28).

27. As far as concerns point 10(l) of Annex II to Directive 85/337, it is clear from an examination of the various language versions and, in particular, the Dutch, English, Finnish, French, German, Italian, Polish,

opartiskt organ som inrättats genom lag – även krav på att den berörda allmänheten skall ha rätt att överklaga en domstols avgörande av en tillståndsfråga i ett fall där den berörda allmänheten har fått möjlighet att delta i domstolens handläggning av tillståndsfrågan och yttra sig där?

3) Om svaren på frågorna 1 och 2 är ja: Skall artiklarna 1.2, 6.4 och 10a i [direktiv 85/337] tolkas så att olika nationella krav kan ställas när det gäller den berörda allmänhet som avses i artikel 6.4 respektive artikel 10a, med följd att små lokalt etablerade miljöskyddsföreningar har rätt att delta i den beslutsprocess som avses i artikel 6.4 avseende projekt som kan medföra betydande miljöpåverkan i det område där föreningen verkar men inte en sådan rätt att överklaga som avses i artikel 10a?"

Prövning av tolkningsfrågorna

Den första frågan

23. Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan i syfte att få klarhet i om ett sådant projekt som avses i det nationella målet omfattas av det i punkt 10 l i bilaga II till direktiv 85/337 nämnda begreppet "[s]ystem för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning vilka inte omfattas av bilaga I" till nämnda direktiv.

24. Enligt den hänskjutande domstolen kan punkt 10 l i nämnda bilaga II, i dess svenska språkversion, förstås så att den enbart avser projekt för utvinning av grundvatten i syfte att använda vattnet.

25. Det framgår av fast rättspraxis att behovet av att de gemenskapsrättsliga bestämmelserna tillämpas, och följaktligen tolkas, enhetligt utesluter att en bestämmelse i oklara fall betraktas isolerad i en av sina språkversioner och i stället kräver att bestämmelsen tolkas och tillämpas mot bakgrund av de versioner som utarbetats på övriga officiella språk (dom av den 9 mars 2006 i mål C-174/05, Zuid-Hollandse Milieufederatie och Natuur en Milieu, REG 2006, s. I-2443, punkt 20, och av den 29 januari 2009 i mål C-311/06, Consiglio Nazionale degli Ingegneri, REG 2009, s. I-0000, punkt 53).

26. Behovet av en sådan tolkning kräver dessutom att bestämmelsen, i händelse av skillnader mellan de olika språkversionerna, tolkas utifrån den allmänna systematiken i och syftet med det regelverk i vilket bestämmelsen ingår (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 december 1995 i mål C-449/93, Rockfon, REG 1995, s. I-4291, punkt 28).

27. Vad punkt 10 l i bilaga II till direktiv 85/337 beträffar framgår det av direktivets olika språkversioner och i synnerhet den tyska, den engelska, den spanska, den finländska, den franska, den italienska, den

Portuguese and Spanish versions, that that provision covers groundwater abstraction and artificial groundwater recharge schemes not included in Annex I to that directive, irrespective of the purpose for which those works must be carried out and, in particular, of the subsequent use of the water thereby abstracted or recharged into the ground.

28. In addition, point 11 in Annex I to that directive does not mention any further criteria as regards groundwater abstraction or groundwater recharge schemes where the annual volume of water abstracted or recharged is equivalent to or exceeds 10 million cubic metres.

29. Finally, it is clear from settled case-law that the scope of Directive 85/337 is wide and its purpose very broad (see, Case C-2/07 Abraham and Others [2008] ECR I-1197, paragraph 32 and the case-law cited).

30. Consequently, the provisions of point 10(l) of Annex II to Directive 85/337 must be interpreted as meaning that they cover all groundwater abstraction and artificial groundwater recharge schemes not included in Annex I to that directive, irrespective of their purpose, which means that they also cover schemes which do not involve the subsequent use of that groundwater.

31. Having regard to the foregoing, the answer to the first question is that a project such as that at issue in the main proceedings, concerning abstraction of water leaking into a tunnel which houses electric cables and its recharging into the ground or rock in order to compensate for any reduction in the amount of groundwater, and the construction and maintenance of facilities for the abstraction and recharge, are covered by point 10(l) in Annex II to Directive 85/337, irrespective of the ultimate destination of the groundwater and, in particular, of whether or not it is put to a subsequent use.

The second question

32. By its second question, the referring court asks essentially whether Article 10a of Directive 85/337 implies that members of the public concerned are to have access to a review procedure to challenge a decision by which a body attached to a court of law of a Member State has given a ruling on a request for development consent even where they had the opportunity to participate in the court's examination of the question of development consent and to express their views.

33. Article 10a of Directive 85/337, taking account of the amendments introduced by Directive 2003/35 which is intended to implement the Aarhus Convention, provides for members of the public concerned who fulfil certain conditions to have access to a review procedure before a court of law or another independent body in order to challenge the substantive or procedural legality of decisions, acts or omissions which fall within its

nederländska, den polska och den portugisiska, att bestämmelsen avser de system för utvinning eller tillförsel av grundvatten som inte anges i bilaga I till nämnda direktiv, oberoende av i vilket syfte verksamheterna bedrivs, samt, i synnerhet, en eventuell senare användning av det grundvatten som utvunnits ut eller tillförts marken.

28. Inte heller punkt 11 i bilaga I till samma direktiv, som avser system för uttag av grundvatten eller grundvattenbildning, där den årligen uttagna eller tillförda vattenvolymen är lika med eller överstiger 10 miljoner kubikmeter, innehåller några sådana kriterier.

29. Det framgår slutligen av fast rättspraxis att tillämpningsområdet för direktiv 85/337 är vidsträckt och att dess ändamål är mycket omfattande (se dom av den 28 februari 2008 i mål C-2/07, Abraham m.fl., REG 2008, s. I-1197, punkt 32 och där angiven rättspraxis).

30. Bestämmelserna i punkt 10 l i bilaga II till direktiv 85/337 ska således tolkas så, att de avser alla system för utvinning av grundvatten eller konstgjord grundvattenbildning som inte omfattas av bilaga I till nämnda direktiv, oberoende av deras ändamål. Detta innebär att bestämmelserna även omfattar system som inte medför att vattnet i fråga används.

31. Av det anförda följer att den första frågan ska besvaras enligt följande. Ett sådant projekt som det i målet vid den nationella domstolen – som avser bortledning av inläckande grundvatten från en kraftledningstunnel och infiltration av vatten i jord eller berg för att kompensera för eventuell grundvattensänkning samt utförande och bibehållande av anläggningar för bortledandet och infiltrationen – omfattas av punkt 10 l i bilaga II till direktiv 85/337, oberoende av för vilken slutanvändning grundvattnet är avsett och, i synnerhet, oberoende av huruvida vattnet är föremål för någon senare användning.

Den andra frågan

32. Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan i syfte att få klarhet i huruvida artikel 10a i direktiv 85/337 ska tolkas så, att medlemmar av den berörda allmänheten får föra talan mot det beslut genom vilket en instans, som ingår i en medlemsstats domstolsväsende, har tagit ställning till en ansökan om tillstånd för ett projekt, trots att de har haft möjlighet att delta i instansens handläggning av nämnda ansökan genom att delta i förfarandet i nämnda instans och yttra sig där.

33. I artikel 10a i direktiv 85/337 föreskrivs, efter de ändringar som har skett genom direktiv 2003/35 vars syfte är att genomföra Århuskonventionen, att medlemmar av den berörda allmänheten som uppfyller vissa villkor har rätt att få den materiella eller formella giltigheten av ett beslut, en handling eller en underlåtenhet som omfattas av dess tillämpningsområde prövad i domstol eller något annat

scope.

34. Thus, according to the wording of that provision, persons who are members of the public concerned and either have sufficient interest, or if national law so requires, maintain that one of the projects covered by Directive 85/337 impairs their rights, are to have access to a review procedure.

35. It is also apparent therefrom that any non-governmental organisations which promote environmental protection and meet the conditions which may be required by national law satisfy the criteria, with respect to the public concerned who may bring an appeal, laid down in Article 1(2) of Directive 85/337 read in conjunction with Article 10a.

36. Furthermore, Article 6(4) of Directive 85/337 guarantees the public concerned effective participation in environmental decision-making procedures as regards projects likely to have significant effects on the environment.

37. The fact that development consent for housing electric cables and groundwater abstraction such as that at issue in the main proceedings, which is a decision within the meaning of Article 10a of Directive 85/337, is given by a court exercising administrative powers does not prevent an association fulfilling the conditions set out in paragraph 35 of this judgment, and in accordance with the detailed rules laid down by national law, from exercising its right of access to a review procedure in order to challenge that decision.

38. First, the right of access to a review procedure within the meaning of Article 10a of Directive 85/337 does not depend on whether the authority which adopted the decision or act at issue is an administrative body or a court of law. Second, participation in an environmental decision-making procedure under the conditions laid down in Articles 2(2) and 6(4) of Directive 85/337 is separate and has a different purpose from a legal review, since the latter may, where appropriate, be directed at a decision adopted at the end of that procedure. Therefore, participation in the decision-making procedure has no effect on the conditions for access to the review procedure.

39. Accordingly, the answer to the second question is that the members of the public concerned, within the meaning of Article 1(2) and 10a of Directive 85/337, must be able to have access to a review procedure to challenge the decision by which a body attached to a court of law of a Member State has given a ruling on a request for development consent, regardless of the role they might have played in the examination of that request by taking part in the procedure before that body and by expressing their views.

The third question

40. By its third question, the referring court asks essentially whether, in the context of the implementation of Articles 6(4) and 10a of Directive 85/337, Member States may provide that

oberoende och opartiskt organ.

34. Det framgår således av bestämmelsens ordalydelse att personer som tillhör den berörda allmänheten ska ha rätt att föra en sådan talan när de har ett tillräckligt intresse eller, om detta krävs enligt en medlemsstats lagstiftning, när de gör gällande att någon av de verksamheter som avses i direktiv 85/337 kränker deras rättigheter.

35. Vidare framgår av nämnda bestämmelse att alla icke-statliga miljöskyddsorganisationer som uppfyller kraven i nationell lagstiftning ska anses uppfylla kraven för att tillhöra den berörda allmänhet som enligt artikel 1.2 i direktiv 85/337, jämförd med artikel 10a däri, har rätt att föra talan.

36. I artikel 6.4 i direktiv 85/337 föreskrivs dessutom att den berörda allmänheten särskilt ska ges reella möjligheter att delta i beslutsprocesser på miljöområdet i fråga om projekt som kan antas medföra betydande påverkan på miljön.

37. Det förhållandet att ett sådant tillstånd för projekt för nedgrävning av elkablar och utvinning av grundvatten som avses i målet vid den nationella domstolen, och som utgör ett beslut i den mening som avses i artikel 10a i direktiv 85/337, har utfärdats av en domstol med utövande av befogenheter av förvaltningskaraktär utgör inte hinder för en förening som uppfyller de ovan i punkt 35 anförda villkoren att i enlighet med nationell lagstiftning utöva sin rätt att föra talan mot nämnda beslut.

38. För det första gäller nämligen rätten till rättslig prövning enligt artikel 10a i direktiv 85/337 oberoende av om det är en förvaltningsmyndighet eller en domstol som har utfärdat det beslut eller den rättsakt som är omtvistad. För det andra skiljer sig deltagandet i beslutsprocesser på miljöområdet enligt villkoren i artikel 2.2 och 6.4 i direktiv 85/337 från, och har ett annat syfte än, talan i domstol, vilken i förekommande fall kan föras mot ett beslut som antagits i en sådan process. Talerätten påverkas således inte av ett sådant deltagande.

39. Den andra frågan ska således besvaras enligt följande. Medlemmar av den berörda allmänheten i den mening som avses i artiklarna 1.2 och 10a i direktiv 85/337 ska ha rätt att föra talan mot beslut genom vilka en instans, som ingår i en medlemsstats domstolsväsende, har tagit ställning till en ansökan om tillstånd för ett projekt, oberoende av vilken roll de, genom att delta i förfarandet i nämnda instans och yttra sig där, kan ha haft vid handläggningen av nämnda ansökan.

Den tredje frågan

40. Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan i syfte att få klarhet i huruvida medlemstaterna har rätt att, vid genomförandet av artiklarna 6.4 och 10a i direktiv 85/337, föreskriva att små lokalt

small, locally established environmental protection associations have a right to participate in the decision-making procedures referred to in Article 2(2) of that directive but no right of access to a review procedure to challenge the decision adopted at the end of that procedure.

41. It is clear from the order for reference, the file submitted to the Court, and the arguments put forward at the hearing, that the reason for that question is the existence in the relevant national legislation of the rule that only an association with at least 2 000 members may bring an appeal against a decision adopted on an environmental matter.

42. It is clear from Directive 85/337 that it distinguishes between the public concerned by one of the projects falling within its scope in a general manner and, on the other hand, a sub-group of natural or legal persons within the public concerned who, in view of their particular position vis-à-vis the project at issue, are, in accordance with Article 10a, to be entitled to challenge the decision which authorises it.

43. The directive leaves it to national law to determine the conditions for the admissibility of the action. Those conditions may be having 'sufficient interest' or 'impairment of a right', and national laws generally use one or other of those two concepts.

44. As regards non-governmental organisations which promote environmental protection, Article 1(2) of Directive 85/337, read in conjunction with Article 10a thereof, requires that those organisations 'meeting any requirements under national law' are to be regarded either as having 'sufficient interest' or as having a right which is capable of being impaired by projects falling within the scope of that directive.

45. While it is true that Article 10a of Directive 85/337, by its reference to Article 1(2) thereof, leaves to national legislatures the task of determining the conditions which may be required in order for a non-governmental organisation which promotes environmental protection to have a right of appeal under the conditions set out above, the national rules thus established must, first, ensure 'wide access to justice' and, second, render effective the provisions of Directive 85/337 on judicial remedies. Accordingly, those national rules must not be liable to nullify Community provisions which provide that parties who have a sufficient interest to challenge a project and those whose rights it impairs, which include environmental protection associations, are to be entitled to bring actions before the competent courts.

46. From that point of view, a national law may require that such an association, which intends to challenge a project covered by Directive 85/337 through legal

etablerade miljöskyddsföreningar har rätt att delta i den beslutsprocess som avses i artikel 2.2 i nämnda direktiv utan att för den skull ha talerätt mot det beslut som processen resulterar i.

41. Det framgår av beslutet om hänskjutande, av de handlingar som ingetts till domstolen och av de muntliga anförandena vid den muntliga förhandlingen att denna fråga bland annat motiveras av att det i den tillämpliga svenska lagstiftningen ställs krav på att en förening måste ha minst 2 000 medlemmar för att få föra talan mot ett beslut på miljöområdet.

42. Det framgår av direktiv 85/337 att det görs åtskillnad mellan å ena sidan den allmänhet som berörs av någon av de verksamheter som omfattas av dess tillämpningsområde i allmänhet och å andra sidan den undergrupp till den berörda allmänheten, bestående av fysiska eller juridiska personer som, med hänsyn till sin särskilda ställning med avseende på den aktuella verksamheten, ska ha rätt, enligt artikel 10a däri, att föra talan mot det beslut genom vilket verksamheten tillåts.

43. Enligt nämnda direktiv ska villkoren för att pröva en talan fastställas i nationell lagstiftning. Det kan röra sig om krav på "ett tillräckligt intresse", eller att "en rättighet kränks", beroende på om det i nationell lagstiftning vanligen hänvisas till det ena eller det andra uttrycket.

44. Vad gäller icke-statliga organisationer ska, enligt artikel 1.2 jämförd med artikel 10a i direktiv 85/337, de organisationer som "uppfyller kraven i nationell lagstiftning" alltefter omständigheterna anses ha ett "tillräckligt intresse" av saken eller ha rättigheter som kan kränkas av en verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för detta direktiv.

45. Sistnämnda artikel överlåter visserligen, genom hänvisningen till artikel 1.2 i nämnda direktiv, till de nationella lagstiftarna att fastställa eventuella krav som ska vara uppfyllda för att en icke-statlig miljöorganisation, såsom en förening, ska anses ha talerätt under ovannämnda omständigheter. De nationella regler som införs i det avseendet ska emellertid säkerställa dels "en omfattande rätt till rättslig prövning", dels att bestämmelserna i direktiv 85/337 om rätt till rättslig prövning ges en ändamålsenlig verkan. De nationella bestämmelserna får således inte innebära en risk för att de gemenskapsrättsliga bestämmelserna – innebärande en rätt för personer som har ett tillräckligt intresse av att ifrågasätta ett projekt, eller vars rättigheter kränks av projektet, däribland miljöskyddsföreningar, att föra talan i behörig rättsinstans – förlorar all ändamålsenlig verkan.

46. Sett ur den synvinkeln kan det i nationell rätt ställas krav på att en sådan förening, som önskar föra talan i domstol mot ett projekt som omfattas av

proceedings, has as its object the protection of nature and the environment.

47. Furthermore, it is conceivable that the condition that an environmental protection association must have a minimum number of members may be relevant in order to ensure that it does in fact exist and that it is active. However, the number of members required cannot be fixed by national law at such a level that it runs counter to the objectives of Directive 85/337 and in particular the objective of facilitating judicial review of projects which fall within its scope.

48. In that connection, it must be stated that, although Directive 85/337 provides that members of the public concerned who have a sufficient interest in challenging projects or have rights which may be impaired by projects are to have the right to challenge the decision which authorises it, that directive in no way permits access to review procedures to be limited on the ground that the persons concerned have already been able to express their views in the participatory phase of the decision-making procedure established by Article 6(4) thereof.

49. Thus, the fact relied on by the Kingdom of Sweden, that the national rules offer extensive opportunities to participate at an early stage in the procedure in drawing up the decision relating to a project is no justification for the fact that judicial remedies against the decision adopted at the end of that procedure are available only under very restrictive conditions.

50. Furthermore, Directive 85/337 does not exclusively concern projects on a regional or national scale, but also projects more limited in size which locally based associations are better placed to deal with. As the Advocate General notes, in point 78 of her Opinion, the rule of the Swedish legislation at issue is such as to deprive local associations of any judicial remedy.

51. The Swedish Government, which acknowledges that at present only two associations have at least 2 000 members and thereby satisfy the condition laid down in Paragraph 13 of Chapter 16 of the Environment Act, has in fact submitted that local associations could contact one of those two associations and ask them to bring an appeal. However, that possibility in itself is not capable of satisfying the requirements of Directive 85/337 as, first, the associations entitled to bring an appeal might not have the same interest in projects of limited size and, second, they would be likely to receive numerous requests of that kind which would have to be dealt with selectively on the basis of criteria which would not be subject to review. Finally, such a system would give rise, by its very nature, to a filtering of appeals directly contrary to the spirit of the directive which, as stated in paragraph 33 of this judgment, is intended to implement the Aarhus Convention.

52. Accordingly, the answer to the third question is that

direktiv 85/337, enligt sina stadgar har som verksamhetsföremål att främja natur- och miljöskydd.

47. Det kan inte uteslutas att kravet på att en miljöskydds förening måste ha ett lägsta antal medlemmar skulle kunna vara relevant såsom en försäkran om att föreningen verkligen existerar och bedriver verksamhet. Det antal medlemmar som krävs enligt nationell lagstiftning får dock inte fastställas till en nivå som strider mot ändamålen med direktiv 85/337, i synnerhet målet att göra domstolsprövningen av sådana verksamheter som direktivet omfattar lättillgänglig.

48. Även om det i direktiv 85/337 föreskrivs att medlemmar av den berörda allmänheten, som antingen har ett tillräckligt intresse av att ifrågasätta en verksamhet eller har rättigheter som en verksamhet kan kränka, ska kunna föra talan mot det beslut genom vilket verksamheten tillåts, är det enligt direktivet ingalunda tillåtet att begränsa talemöjligheten, med motiveringen att de berörda personerna redan har beretts tillfälle att yttra sig genom sitt deltagande i beslutsprocessen enligt bestämmelserna i artikel 6.4 i nämnda direktiv.

49. Den omständighet som Konungariket Sverige har hänvisat till, att de nationella bestämmelserna ger stora möjligheter att på ett tidigt stadium delta i det förfarande som föregår det beslut som ska fattas angående en verksamhet, kan inte på något sätt rättfärdiga att rätten att föra talan mot det beslut som förfarandet resulterar i bara gäller på begränsade villkor.

50. Direktiv 85/337 rör inte bara verksamheter av regional eller nationell betydelse utan även mer begränsade verksamheter som lokala föreningar är bättre skickade att ta hand om. Såsom generaladvokaten har anfört i punkt 78 i sitt förslag till avgörande innebär den aktuella bestämmelsen i den svenska lagstiftningen emellertid att lokala föreningar berövas all rätt till en rättslig prövning.

51. Den svenska regeringen, som har medgett att det för närvarande bara finns två föreningar med över 2 000 medlemmar och som således uppfyller kravet i 16 kap. 13 § miljöbalken, har förvisso gjort gällande att lokala föreningar kan vända sig till någon av dessa två föreningar och be dem väcka talan. Denna enda möjlighet uppfyller emellertid inte kraven i direktiv 85/337, eftersom de behöriga föreningarna dels kanske inte har samma intresse av att befatta sig med en verksamhet av begränsad betydelse, dels riskerar att få ta hand om ett stort antal liknande ärenden, bland vilka de med nödvändighet kommer att behöva göra ett urval enligt kriterier som inte kan kontrolleras. Det ligger i sakens natur att ett sådant system leder till att vissa fall av talan på miljöområdet kommer att prioriteras på bekostnad av andra, vilket står i direkt strid med grundtanken i nämnda direktiv som, såsom redan har anförts ovan i punkt 33, har till syfte att genomföra Århuskonventionen.

52. Den tredje frågan ska således besvaras enligt

Article 10a of Directive 85/337 precludes a provision of national law which reserves the right to bring an appeal against a decision on projects which fall within the scope of that directive solely to environmental protection associations which have at least 2 000 members.

Costs

53. Since these proceedings are, for the parties to the main proceedings, a step in the action pending before the national court, the decision on costs is a matter for that court. Costs incurred in submitting to the Court, other than the costs of those parties, are not recoverable.

följande. Artikel 10a i direktiv 85/337 ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning genom vilken rätten till rättslig prövning av ett beslut angående en verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för nämnda direktiv förbehålls miljöskyddsföreningar som har minst 2 000 medlemmar.

Rättegångskostnader

53. Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Operative part

On those grounds, the Court (Second Chamber) hereby rules:

1. A project such as that at issue in the main proceedings, concerning abstraction of water leaking into a tunnel which houses electric cables and its recharging into the ground or rock in order to compensate for any reduction in the amount of groundwater, and the construction and maintenance of facilities for the abstraction and recharging, are covered by point 10(1) in Annex II to Council Directive 85/337/EEC of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment, as amended by Directive 2003/35/EC of the European Parliament and of the Council of 26 May 2003, irrespective of the ultimate destination of the groundwater and, in particular, of whether or not it is put to a subsequent use.

2. Members of the 'public concerned' within the meaning of Article 1(2) and 10a of Directive 85/337, as amended by Directive 2003/35, must be able to have access to a review procedure to challenge the decision by which a body attached to a court of law of a Member State has given a ruling on a request for development consent, regardless of the role they might have played in the examination of that request by taking part in the procedure before that body and by expressing their views.

3. Article 10a of Directive 85/337, as amended by Directive 2003/35, precludes a provision of national law which reserves the right to bring an appeal against a decision on projects which fall within the scope of that directive, as amended, solely to environmental protection associations which have at least 2 000 members.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (andra avdelningen) följande:

1) Ett sådant projekt som det i målet vid den nationella domstolen, som avser bortledning av inläckande grundvatten från en kraftledningstunnel och infiltration av vatten i jord eller berg för att kompensera för eventuell grundvattensänkning samt utförande och bibehållande av anläggningar för bortledandet och infiltrationen, omfattas av punkt 10 i i bilaga II till rådets direktiv 85/337/EEG av den 27 juni 1985 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt, i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/35/EG av den 26 maj 2003, oberoende av för vilken slutanvändning grundvattnet är avsett och, i synnerhet, oberoende av huruvida vattnet är föremål för någon senare användning.

2) Medlemmar av den berörda allmänheten, i den mening som avses i artiklarna 1.2 och 10a i direktiv 85/337, i dess lydelse enligt direktiv 2003/35, ska ha rätt att föra talan mot beslut genom vilka en instans, som ingår i en medlemsstats domstolsväsende, har tagit ställning till en ansökan om tillstånd för ett projekt, oberoende av vilken roll de, genom att delta i förfarandet i nämnda instans och yttra sig där, kan ha haft vid handläggningen av nämnda ansökan.

3) Artikel 10a i direktiv 85/337, i dess lydelse enligt direktiv 2003/35, ska tolkas så, att den utgör hinder för en nationell lagstiftning genom vilken rätten till rättslig prövning av ett beslut angående en verksamhet som omfattas av tillämpningsområdet för nämnda direktiv, i dess ändrade lydelse, förbehålls miljöskyddsföreningar som har minst 2 000 medlemmar.

[Top](#)